

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 10

*Матеріали ІХ Всеукраїнської
науково-практичної конференції
“Становлення та розвиток української державності:
актуальні проблеми державного та регіонального управління
на сучасному етапі розвитку суспільства”,
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2013 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2014

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 1 від 29.01.14)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ізнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
Ф. М. Медвідь, канд. філос. наук, проф.
О. В. Куроченко, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соціальних наук, проф.;
В. В. Утвенко, канд. іст. наук, доц.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.;
М. В. Чечетов, д-р наук держ. упр., проф.;
Н. П. Ярош, д-р наук держ. упр.

Видання здійснене в рамках проекту
“Наукові праці МАУП”

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 10: Матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. “Становлення та розвиток української державності: актуальні проблеми державного та регіонального управління на сучасному етапі розвитку суспільства”, м. Київ, 14 листоп. 2013 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2014. — 414 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано статті учасників науково-практичної конференції, присвяченої найважливішій проблемі сьогодення — становленню України як держави. Розглядається формування державності в Україні у різні періоди історії та в різних аспектах.

Для науковців і державних службовців, політиків і політологів, викладачів і студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і суспільства.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

громадянського суспільства в Україні	232	Ігнатенко А. В. Поняття управління фінансами банку в сучасних економічних дослідженнях: проблеми визначення та аналізу	277
Жабюк І. Я. Шляхи вдосконалення механізму управління та регулювання системи економічного захисту операцій торговельного підприємства в Україні	237	Карпова К. В. Стратегічне планування у сфері економічної безпеки вищого навчального закладу приватної форми власності	283
Левченко М. О., Левченко В. М. Рекомендації щодо управління та вдосконалення нормативно- правової бази забезпечення єдиної системи підготовки молоді в Україні до військової служби на контрактній основі	242	Колесник В. М. Напрями формування природно- ресурсного потенціалу країни	288
Левченко М. О. Стан та перспективи розвитку сфери туризму в Україні: управлінський аспект	247	Колодізева С. О. Науково-методичні підходи до визначення поняття організаційного забезпечення управління банківськими послугами	291
Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе, Доносо Варгас Хавієр Національна безпека в умовах модернізації політичної системи України	255	Коноплястий Є. В. Тенденції формування стратегії управління екологічною системою (на прикладі м. Києва)	297
Бабіч Г. В. Підходи до впровадження світового досвіду боротьби з контрабандою в Україні на державному і місцевому рівнях	260	Курчина Т. О. Маніпулятивні технології на виборах в Україні в умовах модернізації політичної системи	303
Бодров А. В. Роль неурядових організацій в процесі становлення громадянського суспільства	262	Лісовська Ю. П. Адміністративно-правові засади управління інформаційною сферою	307
Гула С. Є., Гула О. А. Повноваження Міністерства економічного розвитку і торгівлі України у сфері державних закупівель	266	Малгожата М. Г., Гурина Т. І., Кокоріна А. І. Вчення Руссо про державу в умовах модернізації політичної системи України	310
Журавльов А. В. Державна охорона органів державної влади та посадових осіб як напрям правоохоронної діяльності	269	Медвідь А. М., Мельниченко Я. Б., Пришва О. М. Філософсько-правові ідеї часів Київської Русі і сучасна українська державна	316
Исмаилова Хураман Эльдар кызы Государственная политика в сфере формирования и развития толерантного общества	273	Медвідь А. М., Столітній М. М., Беселія А. Б. Співвідношення права і закону в сучасному державному будівництві	325
		Мишляєв Т. Ю. Вплив соціополітичних поділів на політичний розвиток суспільства	329

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ У СФЕРІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ПРИВАТНОЇ ФОРМИ ВЛАСНОСТІ

Становлення і розвиток української державності, вип. 10, с. 283–287

Стратегічне планування являє собою розробку стратегічного плану шляхом формулювання цілей вищого навчального закладу, розробку ідей розвитку, вибору базових стратегій і прогнозування соціально-економічного розвитку з метою забезпечення ефективної роботи вищого навчального закладу (ВНЗ) в майбутньому.

Завданнями стратегічного планування у ВНЗ є:

- сприяння включенню вузівського співтовариства в ухвалення стратегічних рішень у ВНЗ;
- сприяння комплексному розвитку ВНЗ, зміцнення його економічного становища;
- мобілізація внутрішніх інтелектуальних, матеріально-технічних, творчих ресурсів розвитку;
- зміцнення взаємодії між ВНЗ на регіональному та міжрегіональному рівнях;
- творення механізмів залучення зовнішніх фінансових, матеріальних і кадрових ресурсів для розвитку ВНЗ на основі формування його привабливого іміджу та сприятливого інвестиційного клімату для бізнес-оточення.

Економічна безпека ВНЗ має прямий причинно-наслідковий зв'язок з системою і результатами стратегічного планування розвитку ВНЗ залежно від цілей його діяльності, засобів і можливостей їх досягнення, конкурентного середовища, умов діяльності і т. д.

У зв'язку з цим, однією з визначальних вимог до стратегічного планування діяльності ВНЗ є не тільки необхідність економічного обґрунтування ефективності управління ресурсами, а й забезпечення критеріїв і параметрів економічної безпеки, визначення заходів щодо збереження створеного потенціалу, насамперед пошук додаткових джерел ресурсного (фінансового) забезпечення, а також способів конкурентної боротьби і завоювання міцних позицій у різних сегментах ринку освітніх послуг.

Учасниками процесу стратегічного планування у ВНЗ приватної форми власності повинні бути:

- керівництво ВНЗ (засновники, ректор, проректори за напрямками діяльності, декани факультетів, завідувачі кафедр, керівники функціональних служб і відділів);

- представники вузівського співтовариства (науково-педагогічний персонал);
- роботодавці;
- представники студентської спільноти (батьки, абітурієнти, студенти, аспіранти);
- незалежні консультант, експерти, аналітики (представники муніципальної, регіональної, державної влади, громадських організацій, ділових кіл).

Основна мета залучення вузівського співтовариства у процес стратегічного планування — його об'єднання на основі створення загального перспективного бачення. З його допомогою можна виявити, якими ресурсами володіє ВНЗ, поліпшити внутрішньовузівські зв'язки і краще зрозуміти управлінські проблеми.

Особлива роль належить групі стратегічного планування, яка збирає, узагальнює та аналізує інформацію, організовує розробку основних напрямів стратегії, вивчає досвід інших ВНЗ, інформує, заохочує і консультує співтовариство.

На засіданні Вченої ради ВНЗ обговорюють розроблену стратегію, вносять пропозиції щодо коригування і стверджують її відповідно до статуту ВНЗ.

Студенти залучені в цей процес як джерела необхідної інформації та безпосередні учасники.

Зовнішні учасники процесу забезпечують погляд на процес з боку, розробляють проекти та пропонують сценарії їх реалізації, аналізують зовнішню ситуацію і надають цю інформацію іншим учасникам планування.

Види і стадії планування економічної безпеки обумовлені характером завдань, які ставить перед собою керівництво ВНЗ, і можливими термінами їх вирішення. Відповідно до цього планування поділяють на довгострокове (4–7 років), середньострокове (2–3 роки), короткострокове (від одного року до двох років) і оперативне (від одного до шести місяців).

Процес довгострокового планування передбачає такі стадії: прогнозування, стратегічне планування, розробка плану.

Під прогнозом розвитку системи економічної безпеки ВНЗ розуміють наявність можливих напрямів і результатів його діяльності в перспективі, а також необхідних ресурсів для досягнення стратегічних цілей економічної безпеки.

Головними функціями прогнозування економічної безпеки ВНЗ є:

- аналіз економічних, соціальних і науково-технічних тенденцій у зовнішньому (ринок освітніх послуг, ринок праці) і внутрішньому (ВНЗ) середовищі;
- оцінка ситуацій і виявлення ризиків і загроз безпеці, які можуть позначитися на розвитку навчального закладу в цілому;
- аналіз змін на ринку, оцінка цих змін у майбутніх періодах, передбачення нових ризиків і загроз;
- визначення альтернатив можливого розвитку структур безпеки в перспективі;
- накопичення достатньої інформації для всебічного обґрунтування прийняття оптимальних рішень у сфері безпеки.

Процес стратегічного планування у сфері економічної безпеки навчального закладу можна представити у такому вигляді:

- усвідомлення необхідності розробки стратегії і прийняття рішення про розробку;
- залучення зовнішніх учасників (консультантів, партнерів, зацікавлених осіб);
- збирання й аналіз інформації і поданих пропозицій;
- вироблення критеріїв оцінки ефективності роботи;
- створення групи стратегічного планування;
- аналіз ситуації;
- формулювання місії, визначення цілей різного рівня, постановка завдань;
- аналіз і оцінка ресурсного потенціалу;
- визначення пріоритетів в основних напрямках розвитку;
- складання переліку програм та інвестиційних проектів;
- розробка механізму моніторингу стратегії;
- аналіз, оцінка і коригування стратегії;
- визначення фінансового забезпечення реалізації стратегії;
- інформування спільноти та обговорення проектів;
- затвердження стратегії вченою радою (конференцією) ВНЗ;
- формування організаційного механізму реалізації стратегії, коригування програм, структури управління та нормативно-правової бази відповідно до розробленої стратегії;
- реалізація стратегії;

- оцінка роботи (проміжна й остаточна).

Використовується кілька варіантів стратегічних планів розвитку системи економічної безпеки:

- головний план дає уявлення про систему безпеки ВНЗ у майбутньому, основні цілі, напрями і стратегії його розвитку, нові об'єкти захисту, вимоги до бажаних темпів підвищення ефективності та окупності безпеки;
- функціональний план відображає напрями діяльності ВНЗ з метою оптимального розподілу матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у перспективі;
- економічний план конкретизує головний план, приводячи показники прибутку, рентабельності, інвестицій, а також показує напрями і способи підвищення різних коефіцієнтів, що обумовлюють ефективність системи економічної безпеки;
- план розвитку систем економічної безпеки передбачає заходи з перебудови, реорганізації чи вдосконалення її структури і системи управління економічною безпекою у зв'язку з реалізацією головного плану.

Розробка довгострокового плану передбачає розробку загальних принципів орієнтації системи безпеки на перспективу (концепцію розвитку), визначення головного напрямку і програми розвитку, змісту і послідовності вжиття найважливіших заходів, що забезпечують досягнення поставлених цілей.

Оскільки оцінка перспектив діяльності ВНЗ у справжніх умовах розвитку ринку вкрай невизначе-

на, при довгостроковому плануванні економічної безпеки неможливо орієнтувати систему на досягнення кількісних показників, тому зазвичай обмежуються розробкою лише важливих для захисту навчального закладу конкретизованих якісних характеристик. На їх основі розробляють середньострокові плани, які вже містять не тільки якісні, а й кількісні показники, деталізовані з точки зору вибору засобів.

Середньострокове планування економічної безпеки найчастіше охоплює дво- трирічний термін як найбільш відповідний періоду змін підходів і напрямів у забезпеченні економічної безпеки навчального закладу. У таких планах формулюють основні завдання на визначений період:

- стратегія забезпечення економічної безпеки ВНЗ і кожного підрозділу (факультету, кафедри);
- реорганізація штатної структури та реконструкція забезпечення структур безпеки різними технічними засобами;
- захист нових об'єктів безпеки, що з'являються в ході роботи ВНЗ;
- освоєння нових технологій та залучення в систему нових суб'єктів безпеки;
- стратегія забезпечення контролю та розвитку цієї системи;
- фінансова стратегія, обсяги і напрями вкладень у безпеку, а також визначення джерел фінансування структур безпеки;
- кадрова політика ВНЗ та його підрозділів.

Середньострокові плани передбачають розробку у певній послідовно-

сті заходів, спрямованих на досягнення цілей, намічених довгостроковою програмою розвитку системи економічної безпеки ВНЗ.

Короткострокове планування економічної безпеки здійснюють шляхом детальної розробки планів більш високого рівня для структури безпеки в цілому і для її окремих підрозділів. Головне завдання поточного планування — розробка плану організації безпеки, а на його основі — цілої системи планів:

- технічні засоби охорони;
- обсяги та засоби безпеки, які використовуються на різних об'єктах захисту;
- продуктивність праці різних категорій співробітників;
- кошторис витрат на поточну діяльність підрозділів безпеки;
- упровадження нових технологій безпеки та ноу-хау в цій галузі;
- виконання структурою безпеки поточного плану.

Оперативне планування економічної безпеки, як правило, в сучасних умовах охоплює, як уже зазначалося, період від одного до шести місяців. Оперативні плани, які найчастіше бувають місячними, зазвичай складаються з таких основних елементів:

- завдання для різних підрозділів безпеки;
- завдання на різних об'єктах безпеки;
- оперативні завдання для штатних одиниць (як правило, керівників середньої ланки) і для відділів безпеки;
- графіки виконання робіт по днях тижня для об'єктів безпеки або підрозділів безпеки;

- плани-графіки контролю різних зон, ділянок і технологічних ланцюжків з боку безпеки.

В оперативних планах визначають не тільки завдання, а й послідовність виконання різних операцій, а також час, що відводиться для цього. Розробка оперативних планів дає можливість забезпечити оптимальне виконання функцій і робіт у системі безпеки, раціональне використання технічних, матеріальних і трудових ресурсів, повне та своєчасне виконання завдань керівництва, підтримку необхідного ритму роботи.

Успішна реалізація стратегії економічної безпеки ВНЗ потребує відповідних структури, культури та важелів управління. Різноманітні стратегії та варіанти обставин можуть вимагати від ВНЗ різних

структурних змін, інших культурних цінностей, систем контролю, чітко сформульованих планів відносно ресурсів та різних функціональних напрямів діяльності ВНЗ приватної форми власності.

Література

1. *Кириченко О. А., Липтєв С. М., Пригунов П. Я, Захаров О. І. та ін.* Управління фінансово-економічною безпекою: Навч. посіб. — К.: Дорадо-Друк, 2010. — 480 с.
2. *Управление* высшим учебным заведением: Учеб. / Под ред. С. Д. Резника, В. М. Филиппова. — М.: ИНФРА-М, 2009. — 768 с.
3. *Хангер Дж. Д., Уилен Т. Л.* Основы стратегического менеджмента: Учеб. — Изд-во "ЮНИТИ-ДАНА", 2011. — 318 с.